

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 31. prosince 2020, na konec občanského roku
Biblická čtení: 1Jan 2,18-21; Ž 96; Jan 1,1-18

Milé sestry, milí bratři,

dnešní den je skutečně jedinečný. Můžeme vyjmenovat hned několik jeho výrazných duchovních charakteristik: Liturgicky je to sedmý, předposlední den vánočního oktávu, prodloužení slavnosti Narození Páně na celých osm dní. Na poslední prosincový den připadá také památka svatého Silvestra, prvního papeže po konci velkého pronásledování křesťanů v římském impériu za doby císaře Konstantina. A dnešek je zároveň předvečerem zítřejší slavnosti Matky Boží Panny Marie, již bude celý vánoční oktáv završen. Dnešní den je ovšem také – a to asi většina z nás prožívá možná se zvláštní intenzitou – poslední den občanského roku. I na to katolická liturgie bere zřetel, když silvestrovské podvečerní a večerní mše svaté mohou mít svůj vlastní, tento moment zohledňující mešní formulář „na poděkování a s prosbou o Boží pomoc do nového roku“, navíc s možností vlastních, pro tuto chvíli vybraných biblických čtení.

Ať už se dnešní „silvestrovské bohoslužby“ budeme anebo – kvůli nynější situaci – nebudeme moci zúčastnit, určitě stojí za to se v každém případě duchovně zastavit, třeba se i začíst do stránek Písma, obrátit se k Bohu, pohlédnout vzhůru, začít se modlit, poděkovat a poprosit. Ať už v kostele anebo třeba doma v pokoji.

Děkování je jedním ze základních postojů víry v Boha, od kterého v posledku pochází vše, co je. Aby něco vůbec bylo, Bůh tomu musí propůjčit bytí, jeho tvar, velikost a dobu trvání. Poděkovat bychom tak měli především za čas roku uplynulého, za to, že stále ještě žijeme, za vše dobré, co nás koho potkalo, za všechny dary a možnosti, za Boží pomoc a požehnání, u každého se třeba jinak projevující. Poděkovat bychom měli i za to těžké a bolestné, co jsme museli a stále ještě musíme nést a snášet. Ne pro bolest a tíži samu, ale protože těžké věci nás učí v životě hledat to podstatné. V těžkých dobách navíc zvlášť můžeme zakoušet Boží blízkost a pomoc, tyto chvíle a situace nás zpokornují, učí nás, že jen málo věcí ve světě je zcela v naší moci, spíše minimum, neboť my opravdu nejsme bohové a Boha potřebujeme.

I prosba je základním projevem víry. Víry, že Bůh je dárce a původcem všech dobrých darů, že sám je dobrý, a proto nám skutečně dobré dary dát chce. A tak měli bychom dnes také prosit. Zejména o to nejdůležitější, abychom Boží blízkost i v nadcházejícím roce dokázali vnímat a z ní žít. Prosit můžeme jistě i o to, je-li to vůle Boží, aby nynější tíživá a nebezpečná pandemie se všemi svými možná ještě nebezpečnějšími důsledky všeho možného druhu již brzy skončila, v každém případě prosme o Boží sílu v ní, o Boží sílu vše těžké nést. Prosme za sebe, prosme za své blízké, za všechny ostatní lidi a za celý svět.

Děkujeme a prosme, stále, ale zvlášť dnes a zítra, protože i naše nitro je možná v těchto dnech otevřenější než jindy...

Důvodem tohoto našeho rozpoložení jakož i zvláštnosti silvestrovských bohoslužeb, je vlastně sám čas a především jeho počitatelnost. Ostatně o čase jsou nějak i dnešní biblická čtení – pro toto rozjímání nejsou vybrána žádná zvláštní a jsou ponechána ta, která se čtou při mši svaté na dnešní sedmý den vánočního oktávu: V prvním z nich z Prvního listu Janova je řeč o «poslední hodině», ve které se objeví «mnoho antikristů» ohrožujících zdravou křesťanskou víru. I to se může týkat našeho času. V evangelijním úryvku slyšíme nádherný prolog Janova evangelia rozjímající o tom, co bylo «na počátku» před stvořením světa, kdy Slovo-Syn bylo u Otce a bylo Bohem, a o tom, co se stalo v čase, v jehož plnosti «Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi». Čas se tak stal prostorem pro příchod věčného Boha do pomíjivého světa, aby z něj učinil něco nepomíjivého, věčného, pokud se svět, pokud se člověk nechá...

Vraťme se ale nejprve k času samotnému. Čas je nesmírně podivuhodná veličina. Je svázaná s naším světem a životem. Čas počítáme a s jeho během a plynutím musíme počítat, nikdo z nás jej nemůže nějak uchopit a už vůbec ne zastavit anebo vrátit. Čas není v naší moci,

pokračuje nezastavitelně dál, stále svým neměnným tempem. Časem je všechno na světě vymezeno, časem – od narození do smrti – je určen i náš pozemský život, naše pozemská existence.

Není divu, že pojem času byl proto už odnepaměti předmětem lidského zájmu: Co vůbec čas je, dokonce zda vůbec nějaký je, zda vše není jen následnost jevů a věcí, zda je čas vlastností věcí, hmoty či samostatnou veličinou, stvořeninou, mocností, jaký je vztah mezi věčností a časností a co teprve mezi minulostí, přítomností a budoucností. Takové a mnohé další otázky si kladli filozofové a teologové od dávných dob.

Čas je i velké biblické téma. Čas oddělující den a noc byl – podle obrazného vyprávění první kapitoly knihy Genesis – stvořen hned první den jako předpoklad všeho dalšího stvoření, jako jeden ze základních elementů stvořeného světa. Čtvrtý stvořitelský den se stvořením světla – slunce a měsíce – čas stává počítatelným, aby se v čase mohly odehrávat dějiny člověka a Boha, aby Bůh mohl být člověkem v určených časech chválen. A v čase se pak skutečně vše odehrává: Jsou chvíle Božího navštívení i Božího mlčení, jsou časy dobré a zlé, časy Božího požehnání i Božího trestu, dny spásy a dny čekání na ni, čekání na Mesiáše. Tak o tom čteme na stránkách Starého zákona. Příchodem Krista se čas sice nezměnil co do svého běhu a počítání, ale dostal nový Boží rozměr: «naplnil se čas a přiblížilo se Boží království».

V dějinách spásy, v celých biblických i následných dějinách jsou tak zvláštní chvíle Božího navštívení, které volají po odezvě, po reakci člověka, které chtějí naplnit čas něčím novým, Božím: Vzpomeňme již na Abraháma, Mojžíše, Davida, Izaiáše. Na Jana Křtitele a zejména Pannu Marii, dále na apoštoly, Máří Magdalénu a mnohé další. Ti všichni zažili v čase svého života zvláštní Boží navštívení, otevřeli se mu, zareagovali, jemu přizpůsobili celý svůj život. A vždy z toho vzešlo požehnání, pro ně i pro cele jejich okolí. V plnosti času pro celý svět: Ježíš Kristus, Boží Syn, jako člověk narozený z Panny.

Řečtina, jazyk Nového zákona má dva výrazy pro čas: *chronos*, to je čas lineární, stále ubíhající dál, na nás zcela nezávislý, a *kairos*, čas příhodný, čas něčím naplněný, využitý, námi nepromarněný, námi dobře uchopený.

A právě přijetím Božího navštívení se *chronos* stává začátkem skutečného *kairu*, naší reakcí, naším otevřením se Bohu, necháním se jím vést k opravdovému dobru se z *chronu* přímo stává skutečný *kairos*, biblický «čas příhodný, čas spásy». Příchodem Krista, vtělením Božího Syna se *chronos kairem* již jednou provždy stal, jde však o to, aby se jím nyní stal a stále znovu stával i v našem životě...

Jistě by bylo užitečné se nyní ptát, co pro to můžeme a máme udělat a jak konkrétně by něco takového mělo vypadat, v čem bychom se měli (v novém roce) obrátit, od čeho se (v novém roce) odvrátit, jaké novoroční předsevzetí si dát. Ale možná můžeme zůstat jen u rozjímání o čase jako takovém. Třeba snad ještě o tom, že v čase nás Bůh navštěvuje i skrze znamení času, neboť jedním takovým je bezpochyby i čas nynější pandemie se vším bolestným a nebezpečným, co s sebou přináší. Nechť zůstane tajemstvím, o jaké biblické navštívení jde, zda o Boží trest anebo Boží zkoušku, o Boží tříbení či o Boží požehnání. To vědět nemusíme, tyto rozměry se navíc mohou docela dobře prolínat, jak tomu také v dějinách spásy takřka vždy i nějak bylo. Co bychom ale asi měli, je mít touhu toto znamení času přechít, zkusit se dovtípit, co nám říká, k čemu nás vede. Nás osobně.

Jedno znamení tohoto času totiž bude asi společné nám všem: Měl by nás vést k pokoře, před Bohem i před vším, co je. Zpokornění je prvním ovocem každého skutečného Božího navštívení, pokora je předpokladem jak víry, tak i naděje a především lásky. A o tyto tři – o víru, naději a lásku – v čase, v *chronu* jde, protože právě díky nim se *chronos* může stát *kairem*, neboť tyto tři jsou Boží Kristovou přítomností v nás i ve světě.

Milé sestry, milí bratři, požehnaný čas nového roku Vám všem...